

تیم سازی برای مدرسه

مأنده تقی زاده طبرسی

دانشجوی دکترای مدیریت آموزش عالی

مقدمه

یکی از شرط‌های مهم یادگیری، مشارکت اجتماعی است. به‌باور ویگوتسکی، فرایندهای عالی ذهنی در انسان از راه تعامل اجتماعی شکل می‌گیرند. وی مشارکت فعال و اکتشاف از طریق تشریک مساعی را عاملی اثربخش در یادگیری دانش‌آموزان می‌داندست و معتقد بود، معلمان مدرسه‌ها از طریق گروه‌بندی دانش‌آموزان با توانمندی‌های شناختی متفاوت، یادگیری را در آن‌ها تسهیل و تسریع می‌بخشند. با عنایت به نظریه رشد اجتماعی ویگوتسکی و سایر مطالعات مرتبط با آن، بدیهی است مدرسه، به‌دلیل اینکه دانش‌آموزان در آن مدت زمان زیادی را در کنار سایر هم‌سالان خود می‌گذرانند، در رشد اجتماعی و جامعه‌پذیری آن‌ها نقش مؤثری ایفا می‌کنند. از این‌رو، برای تقویت بعد اجتماعی شخصیت دانش‌آموزان و ایجاد روحیه مشارکت برای انجام فعالیت‌های جمعی و

تقویت حس همکاری به جای رقابت در تحقق اهداف مشترک، کارکنان آموزشی مدرسه باید از همان سال‌های ابتدایی ورود به مدرسه اقدام لازم را صورت دهند. در این راستا تیم‌سازی و ترغیب دانش‌آموزان به انجام کارهای تیمی و مشارکت‌جویانه و فراهم کردن بستر مناسب برای دستیابی به این مهم، ضروری می‌نماید.

ویژگی‌های کار تیمی مؤثر در مدرسه

دارا بودن برخی ویژگی‌ها به اثربخشی کار تیمی در مدرسه کمک می‌کند. برخورداری از هر یک از این ویژگی‌ها از طریق مداخله و راهبری به‌موقع و توانمندساز معلم آگاه امکان‌پذیر است.

• **انسجام تیم:** میان انسجام تیم و عملکرد مؤثر آن رابطه مثبت وجود دارد. انسجام تیم باعث افزایش فرصت‌های

**مادامی که
اعضای تیم به
فعالیت مشغول
هستند ذهنشان
آماده دریافت
راه‌حل‌های جدید
است و اشتراک
این راه‌حل‌ها با
سایر دوستان
همکلاسی سبب
دست‌یافتن به راه
و روشی نوآورانه
می‌شود**

ذهنشان آماده دریافت راه‌حل‌های جدید است و اشتراک این راه‌حل‌ها با سایر دوستان هم‌کلاسی سبب دست‌یافتن به راه و روشی نوآورانه می‌شود. این موضوع علاوه بر صمیمیت میان آن‌ها، مهارت‌های کلامی، ارتباطی و فکری، حس مسئولیت اجتماعی، موفقیت تحصیلی، خودباوری و عزت نفس را نیز افزایش می‌دهد.

جمع‌بندی

در تکمیل آنچه در این نوشتار به اختصار بدان پرداختیم، می‌توان این‌گونه بیان کرد که کار تیمی به دلیل مزایای بسیاری که در ابعاد فردی و اجتماعی برای دانش‌آموزان به‌طور کلی جامعه دارد، نیازمند بذل توجه جدی مسئولان نظام آموزش و پرورش کشور از طریق اتخاذ روش‌هایی همچون «گنجاندن سرفصل‌های آموزشی مرتبط با این موضوع، ارائه رویکردهای تشویقی و ترغیبی برای سهولت‌بخشیدن به آن و ترویج فرهنگ رفاقت و همکاری به‌جای رقابت و فعالیت انفرادی در کسب موفقیت و رسیدن به هدف» است. در این میان نقش معلمان آشنا به مهارت‌های تیمی و علاقه‌مند به ایجاد این نوع تغییرات مثبت و اثرگذار و نیز فراهم کردن شرایط و دادن آزادی عمل بیشتر به آن‌ها اهمیت بسیار دارد.

* منابع

۱. کرامتی، م (۱۳۸۰). رقابت یا رفاقت در کلاس درس. روان‌شناسی و علوم تربیتی. ۳۱(۲)
2. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=8235>
3. Dyson, B., Howley, D., & Shen, Y. (2021). 'Being a team, working together, and being kind': Primary students' perspectives of cooperative learning's contribution to their social and emotional learning. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 26 (2).
4. Urbani, C. (2020). Teacher continuing professional development and team-working competences: A case study from Italy. *International journal for research in vocational education and training*, 7(2).
5. MacCann, C., Fogarty, G. J., Zeidner, M., & Roberts, R. D. (2011). Coping mediates the relationship between emotional intelligence (EI) and academic achievement. *Contemporary educational psychology*, 36 (1).
6. Rutherford, C. (2006). Teacher leadership and organizational structure. *Journal of Educational Change*, 7(1).
7. West, M. A., Tjosvold, D., & Smith, K. G. (Eds.). (2005). *The essentials of teamworking: International perspectives*. John Wiley & Sons.
- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (1992). What makes a team work?. *Organizational Dynamics*, 21 (2).

یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود.

• **ارتباطات:** ارتباطات یکی دیگر از ویژگی‌های حیاتی برای کار تیمی اثربخش است. اعضای تیم باید بتوانند برای غلبه بر موانع، حل تعارض و جلوگیری از سردرگمی، با یکدیگر ارتباط مؤثر برقرار کنند. ارتباط مؤثر، صمیمانه و همدلانه میان دانش‌آموزان، به‌نوبه خود سبب افزایش انسجام تیمی می‌شود.

• **تعهد:** یکی دیگر از ویژگی‌های مهم تیم‌ها، داشتن تعهد است. این اتفاق زمانی رخ می‌دهد که اعضا روی هدفی مشترک متمرکز باشند و برای دستیابی به آن در خود احساس تعهد و مسئولیت کنند.

• **پاسخگویی:** برای اطمینان از دستیابی به نقاط عطف و شرکت همه اعضا، پاسخ‌گویی ضروری است. پاسخ‌گوبودن اعضا به افزایش تعهد در روابط تیمی می‌انجامد.

هر یک از این ویژگی‌ها به‌نوعی لازم و ملزوم و مکمل یکدیگرند. تصور کنید دانش‌آموزان یک کلاس برای رسیدن به هدفی مشترک (برای مثال انجام پروژه‌های تحقیقاتی) در تیم‌های متفاوت قرار گرفته‌اند. دانش‌آموزان باید به این درک رسیده باشند که نقش هر کدام از آن‌ها در تحقق هدف اهمیت و ارزش دارد و در گرو داشتن انسجام، تعهد، پاسخ‌گویی و ارتباطات اثربخش است.

اهمیت تیم‌سازی و کار تیمی در مدرسه

باوجود اثبات اهمیت پرداختن به کار تیمی و تشکیل تیم در مدرسه، همچنان در مورد این موضوع اهمال شده است و لزوم فرهنگ‌سازی و عزم جدی دست‌اندرکاران آموزش و پرورش بیش از پیش آشکار می‌شود. به‌منظور روشن‌تر شدن بحث و درک بهتر لزوم کار تیمی در مدرسه، نخست به‌طور مختصر مفهوم تیم، کار تیمی و تیم‌سازی را تبیین می‌کنیم.

تیم مجموعه‌ای کوچک از افراد است که اعضای آن با توانایی‌ها و تخصص‌های متفاوت که مکمل کار دیگر اعضای تیم است، به‌گرد یکدیگر جمع می‌شوند و علاوه بر انجام مسئولیت تخصصی خود، برای رسیدن به هدف یا اهداف مشترک تلاش می‌کنند. آنچه به‌عنوان یکی از بارزترین ویژگی‌های تیم مطرح است، انسجام و هماهنگی بالا میان اعضای آن است. همچنین، مسئولیت افراد نسبت به یکدیگر، وابستگی متقابل آن‌ها، سهیم‌شدن در هدف‌گذاری‌ها، ابتکار و آزادی عمل در انجام کارها، تشویق به بیان و گوش‌دادن به عقاید و نظرات مخالف، داشتن آرمان مشترک و افزایش ریسک‌پذیری در نتیجه اطمینان از حمایت سایر اعضای تیم، از ویژگی‌های دیگر کار تیمی و قواعد تیم‌سازی است. نکته‌ای که باید بدان اشاره کرد و شاید بتوان آن را یکی از مزیت‌های در خور تأمل فعالیت‌های تیمی دانست، رشد خلاقیت و پرورش ایده‌های نو در دانش‌آموزان است که در اثر همکاری میان آن‌ها شکل می‌گیرد. مادامی که اعضای تیم به فعالیت مشغول هستند،